

Huvudman

Östersunds kommun
kundcenter@ostersund.se

Beslut

Datum 2026-06-01
Dnr SI 2026:2824
Sida 1 (7)

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskola Orrvikens skola i Östersunds kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Östersunds kommun att senast den **29 oktober 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande tillgång till skolbibliotek, biblioteksplan och bemanning av skolbibliotek. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Östersunds kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Östersunds kommun ska vidta följande åtgärder

Tillgång till skolbibliotek

1. Se till att skolbiblioteket är öppet så att det kan användas av eleverna som en resurs i undervisningen. Huvudmannen ska i sin redogörelse för vidtagna åtgärder inkomma med information om bibliotekets öppettider och hur och när eleverna informerats om dessa. (2 kap. 24 a § skollagen, Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar)
2. Se till att skolbiblioteket innehåller ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av digitala medier som ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för vilka digitala medier som finns tillgängliga i skolbiblioteket. (2 kap. 24 a § skollagen)

Biblioteksplan

1. Se till att upprätta en biblioteksplan. I planen ska uppgifter om hur ändamålen med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås anges. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en sådan plan. (2 kap. 24 c § skollagen)

Bemanning av skolbibliotek

1. Se till att skolenhetens bibliotek bemannas i sådan utsträckning att ändamålen med ett skolbibliotek uppnås. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse över vilka åtgärder som vidtagits för att bemanna skolenhetens bibliotek i sådan utsträckning att ändamålen med ett skolbibliotek uppnås. (2 kap. 24 d § skollagen)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linköping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2026:2824) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2026 inlett en tillsyn av Orrvikens skola i Östersunds kommun. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Orrvikens skola följer gällande bestämmelser om elevers tillgång till bemannade skolbibliotek.

Tillsynen har genomförts den 6 maj 2026 genom intervjuer med elever, personal i biblioteksverksamheten och rektorn samt observationer. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Tillgång till skolbibliotek

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av Skolinspektionens observation i skolenhetens bibliotek framgår att det finns ett skolbibliotek i en särskild lokal på skolan. Dörren till biblioteket är vid observationen låst och det finns inget anslag om öppettider i anslutning till biblioteket. Av intervjuer med elever, biblioteksansvarig personal och rektorn framgår att eleverna inte kan besöka skolbiblioteket själva då dörren alltid är låst. Eleverna besöker därför alltid biblioteket tillsammans med lärare. Samtliga intervjuade uppger att eleverna bara behöver fråga om de vill gå till biblioteket och låna en bok, men att en vuxen alltid ska vara med. Biblioteksansvarig personal och rektorn uppger att det inte finns någon bemanning av biblioteket och därmed finns heller inga öppettider.

Av observationer framgår att det finns cirka 11 bokhyllor som innehåller skönlitteratur och facklitteratur, vilka är sorterade i alfabetisk ordning samt utifrån olika teman. Av observationer och intervjuer med elever, biblioteksansvarig personal och rektorn framgår att utbudet av analoga medier är målgruppsanpassat och att det finns ett varierat utbud av såväl skönlitteratur som facklitteratur. Av observationer och intervjuer med elever, biblioteksansvarig personal och rektorn framgår det inte finns något utlåningssystem, varken analogt eller digitalt, i skolbiblioteket. Eleverna tar den bok de vill låna och sätter tillbaka den i hyllan när de är klara. Vidare framgår av observationer och intervjuer med elever, biblioteksansvarig personal och rektorn att skolbiblioteket inte tillhandahåller digitala medier och att det i skolbiblioteket inte finns någon dator eller läsplatta för detta ändamål.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att eleverna i förskoleklass och grundskolan ska ha tillgång till skolbibliotek på den egna skolenheten. Med skolbibliotek avses i denna lag en samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen. (2 kap. 24 a § skollagen)

Av läroplanen framgår att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek. (Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar)

Av förarbeten till skollagen framgår att för att främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet behöver skolbiblioteken därför inneha

såväl analoga som digitala medier. Begreppet medier bör ha samma innebörd som i bibliotekslagen och innefatta både litteratur i olika format och andra kulturuttryck som musik och film. (prop. 2012/13:147 s.22)

Av förarbeten till skollagen framgår vidare att regeringen anser att ett skolbibliotek på den egna skolenheten stärker elevernas möjlighet till en tät och kontinuerlig användning av biblioteket. När skolbiblioteket och skolenheten delar lokaler, kan elever och lärare ha kontinuerlig kontakt med skolbibliotekarien och daglig tillgång till skolbibliotekets medier. Skolbiblioteket kan också vara ett värdefullt rum på skolan, där elever kan arbeta med skoluppgifter och läxor, läsa och göra spontana besök under raster. (prop. 2023/24:164, s. 28)

Vidare framgår av förarbetena att eleverna även utan lärare ska kunna gå till skolbiblioteket för att t.ex. kunna låna böcker på egen hand eller söka efter information. (prop. 2023/24:164, s. 31)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav vad gäller tillgång till enhetens skolbibliotek. Tillsynen visar att det vid skolenheten visserligen finns en lokal med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga medier som ställs till lärarnas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen. Dock framgår att det inte finns tillgång till digitala medier i skolbiblioteket samt att eleverna inte själva kan nyttja skolbiblioteket i enlighet med författningarnas krav.

Av utredningen i ärendet framgår att det i skolbibliotekets utbud saknas tillgång till digitala medier i olika format och kulturuttryck som exempelvis musik och film och att det i skolbiblioteket inte heller finns en dator eller läsplatta för detta ändamål. Av utredningen framgår vidare att eleverna vid skolenheten inte ges möjlighet att besöka skolbiblioteket i den utsträckning som krävs för att leva upp till författningarnas krav. Eleverna har inte möjlighet att själva besöka skolbiblioteket utan kan endast göra det tillsammans med lärare. Av förarbetena framgår att eleverna ska kunna besöka skolbiblioteket på egen hand och att de ska ha daglig tillgång till skolbibliotekets medier. Att skolbiblioteket inte är öppet och ger eleverna möjlighet till sådana spontana besök under exempelvis raster är en brist och begränsar elevernas möjlighet att använda skolbiblioteket som en resurs i undervisningen.

Biblioteksplan

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av informationsinhämtning och intervjuer med rektorn och biblioteksansvarig personal framgår att det inte finns någon upprättad biblioteksplan för skolenheten. Av intervju med rektorn framgår vidare att hen har efterfrågat en biblioteksplan från huvudmannen och fått veta att det inte finns någon i dagsläget. Rektorn uppger att huvudmannen arbetar med att ta fram en övergripande biblioteksplan för huvudmannens kommunala skolor och att den ska vara klar till nästkommande läsår.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att varje huvudman ska i en biblioteksplan precisera hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås. En kommun eller en region kan anta en särskild skolbiblioteksplan eller beskriva skolbiblioteksverksamheten i den biblioteksplan som den ska anta enligt 17 § bibliotekslagen. (2 kap. 24 c § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav vad gäller att huvudmannen har upprättat en biblioteksplan. Det är huvudmannen som ansvarar för att det ska finnas en biblioteksplan men det är inget som hindrar att den tas fram på enhetsnivå. Av tillsynen framgår att det inte finns någon upprättad biblioteksplan vare sig från huvudmannen eller skolenheten.

Bemanning av skolbibliotek

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med rektorn framgår att det finns två lärare på skolenheten som har skolbiblioteket som ett ansvarsområde. Av intervjuer med skolbiblioteksansvarig personal och rektorn framgår att biblioteksansvarig personals huvudsakliga uppdrag är att hålla ordning i biblioteket och ställa upp nya böcker men att de inte har någon tid i sina tjänster avsatta för uppdraget. Vidare framgår att de inte arbetar med att främja elevernas läsande och inte heller att främja elevernas medie- och informationskunnighet. Såväl rektorn som biblioteksansvarig personal uppger att skolbiblioteket i dagsläget inte är bemannat i den omfattning som krävs för att uppnå ändamålen med skolbibliotek. Däremot bedömer rektorn och biblioteksansvarig personal att kompetensen är tillräcklig.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att utöver de ändamål som anges i 2 § bibliotekslagen (2013:801) ska ett skolbibliotek främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. (2 kap. 24 b § skollagen)

Av skollagen framgår bland annat att skolbiblioteken ska vara bemannade i sådan utsträckning att ändamålen med skolbibliotek uppnås. (2 kap. 24 d § skollagen)

Av förarbetena framgår vidare att bemanningen behöver vara av den omfattningen att det är fråga om ett skolbibliotek enligt den definition som framgår av 24 a §, dvs. en samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen. Det innebär att skolbibliotekarierna måste ha tid att fortlöpande se till att utbudet uppdateras och anpassas efter de olika elevgrupperna på skolan och till att interagera med övrig personal och elever. Hur omfattande bemanningen ska vara får huvudmännen bedöma vid organiseringen av skolbiblioteksverksamheten utifrån elevsammansättningen och de lokala förutsättningarna. Bemanningen måste dock vara av den omfattningen att de i 24 b § angivna ändamålen med skolbibliotek uppnås, dvs. utöver de ändamål som anges i 2 § bibliotekslagen (2013:801) ska ett skolbibliotek främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. (prop. 2023/24:164, s. 67)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav vad gäller att skolbiblioteket ska bemannas i sådan utsträckning att ändamålen med ett skolbibliotek kan uppnås. Skolbiblioteket ska vara bemannat i den omfattningen så att ändamålen med biblioteket uppfylls. Utöver att främja elevernas läsande ska skolbiblioteket även främja elevernas medie- och informationskunnighet. Av tillsynen framgår att skolbiblioteksansvarig personal saknar förutsättningar i tjänsteomfattning för att uppnå ändamålen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Östersunds kommuns verksamhet vid Orrvikens skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller tillgång till skolbibliotek, biblioteksplan och bemanning av skolbibliotek. Det finns därför skäl att förelägga

Östersunds kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

X Christina Hjalmarsson

Beslutsfattare
Signerat av: Christina Hjalmarsson

X Jenny Appelkvist

Föredragande
Signerat av: Jenny Appelkvist